

9. לימודים ו\או הכשרה מקצועית דרך הביטוח הלאומי

הביטוח הלאומי נותן שירותים רבים בטרם ובעת הכניסה ללימודים האקדמיים, בין היתר מציע המוסד תוכנית הכוונה מקצועית בטרם הכניסה ללימודים. כך באם ישנה התלבטות במקצוע הרצוי, ומידת ההתאמה והיכולת האקדמית, יוכל המועמד להתייעץ עם פקיד/ת שיקום במוסד לביטוח לאומי אשר יבדקו תחילה את כישורי המועמד/ת, יכולותיו, ואת המוגבלות. בהתאם לשיקולים הללו, יסייעו פקידי השיקום בבחירת מסלול לימודים ו\או תעסוקה וכן את מקומה. מטרת השיקום המקצועי היא השתלבות בעבודה בשוק הפתוח בעזרת הקניית מקצוע מתאים ו\או סיוע בהשמה בעבודה.

השירות ניתן בגיל 18 ושלושה חודשים. התנאי הבסיסי הוא מי שנקבעה לו 20% נכות.

מי זכאי

מי שנקבעו לו לפחות 20% נכות רפואית משוקללת לצמיתות וטרם הגיע לגיל פרישה, וכמו כן עומד בכל התנאים הבאים:

- עקב הליקוי הוא אינו מסוגל לעסוק בעבודתו או בעבודה מתאימה אחרת.
- זקוק להכשרה מקצועית, כדי לחזור לעבודתו הקודמת או לעבודה התואמת את כישוריו לאחר הליקוי.
- נמצא מתאים לשיקום מקצועי, מסוגל לשתף פעולה בתהליך של שיקום מקצועי ולהשתלב כעובד רגיל בשוק העבודה הפתוח (להבדיל מעבודה מוגנת או נתמכת).

בתקופת הלימודים זכאים דורשי השירות לתשלומים הבאים:

- דמי שיקום – יינתנו לזכאי שיקום, הלומדים 20 שעות בשבוע לפחות, בהכשרה מקצועית.
- הוצאות שכר לימוד.
- הוצאות ציוד לימודי, מכשירי לימוד ושיעורי עזר בהתאם לצורך.
- הוצאות לינה – אם דורשי השירות לומדים במוסד לימודי המרוחק ממקום מגוריהם יותר מ-40 ק"מ, ולפי כך הם נדרשים ללון מחוץ לביתם, ישלם הביטוח הלאומי הוצאות לינה ו\או דיוור.
- שירותי הנגשה ותמיכה בלימודים – סטודנטים עם מוגבלות תקשורתית ו\או עם נכויות המגבילות את לימודיהם זכאים לשירותי הנגשה ותמיכה של הביטוח הלאומי, כגון תרגום לשפת סימנים, תמלול והקראות.
- קורס פסיכומטרי – ניתן לקבל החזר על קורס שהחל עד שנה לפני מועד הגשת התביעה לשיקום.

מי שנקבעה להם נכות רפואית הנמוכה מ-65% יהיו זכאים לסיוע במשך 12 חודשים.

כאשר מדובר בלימודי השכלה גבוהה הנמשכים מספר שנים, הסיוע במימון יינתן בשנת הלימודים האחרונה בלבד.

כאשר מדובר בקורס מקצועי הנמשך מעבר ל-12 חודשים רציפים, הסיוע במימון יינתן ב-12 החודשים האחרונים של הקורס.

כמו כן, נקבע בחוזר המוסד לביטוח לאומי כי תיתכן אפשרות לסיוע במימון הלימודים לתקופה ארוכה יותר מ-12 חודשים, למי שעונים על אחד מהתנאים הבאים:

- הם מקבלים קצבת נכות כללית (מלאה או חלקית).
- נקבעו להם לפחות 40% נכות רפואית והם נבדקו לעניין אובדן כושר השתכרות, גם אם אינם מקבלים קצבת נכות.

- נקבעו להם לפחות 40% נכות רפואית והם זקוקים להנגשות הנובעות מנכותם (תרגום לשפת סימנים, תמלול והקראה), גם אם אינם מקבלים קצבת נכות.
- הסיוע ניתן בנוסף למימון תוכניות טרום הכשרה/לימודים, כגון מכינות קדם אקדמיות, מבחן פסיכומטרי והשלמת בגרויות.

דמי השיקום

מי שאינו מקבל קצבת נכות, זכאי לדמי שיקום בסכום השווה לקצבת הנכות המשולמת לבעלי דרגת נכות של 100%, בהתאם להרכב המשפחה. למי שמקבל קצבת נכות חלקית, דמי השיקום יהוו השלמה עד סכום הקצבה המשולמת לבעלי דרגת נכות של 100%, לפי הרכב המשפחה. מי שמקבל קצבת נכות מלאה לא יהיה זכאי לדמי שיקום.

זכאות בני זוג

למי שזכאים לקצבת נכות ונמצא כי אינם מתאימים לשיקום מקצועי, תיבדק האפשרות להעביר את הזכאות לשיקום לבני/בנות זוגם. לשם כך, על בן הזוג לעמוד בתנאים הבאים:

- הוא מתגורר באופן קבוע עם מקבל הקצבה.
- משולמת עבורו תוספת בקצבת הנכות של בן הזוג.
- הוא עדיין לא הגיע לגיל הפרישה.

תהליך מימוש הזכות

יש להגיש תביעה לשיקום מקצועי במחלקת השיקום בסניף המוסד לביטוח לאומי הסמוך למקום המגורים.

את התביעה מגישים על גבי טופס 270 **נספח 10 – טופס בקשה למתן שיקום מקצועי**. פקיד השיקום של המוסד לביטוח לאומי ייעץ לפונה בבחירת מסלול לימודים ותעסוקה, לאחר מפגש בו יעמוד על שאיפות הפונה, כישוריו ומגבלותיו. במידת הצורך, יתייעץ פקיד השיקום גם עם רופאים, פסיכולוגים ומומחי שיקום אחרים.

פקיד השיקום יעזור לפונה לבחור מקצוע שיש לו דרישה בשוק העבודה ואפשר ללמוד אותו בפרק זמן מוגדר. בתום תקופת הלימודים וההכשרה פקיד השיקום ינסה לסייע גם בהשמה בעבודה. לפגישת ייעוץ עם עובד שיקום, ניתן להתקשר לטל' 02-6463488 (נתב טלפוני למחלקות השיקום בסניפים ברחבי הארץ).

9.1 תוכניות העוסקות בשילוב תעסוקתי והכנה לחיים עצמאיים.

תוכנית מגמה לעתיד:

"מגמה לעתיד" היא תוכנית הכנה לתעסוקה לצעירים עם צרכים מיוחדים בני 12-18, המעוניינים להשתלב בלימודי הסמכה בחינוך הטכנולוגי-מקצועי לקראת השתלבות בשוק העבודה הפתוח. זוהי תוכנית ייחודית המשלבת גם הכשרה מקצועית (הסמכה מטעם משרד החינוך) וגם הקניית ידע המאפשר עבודה מעמיקה בתחומי הוראת מיומנויות, פיתוח הרגלים, והכנה קוגניטיבית ורגשית לחיים עצמאיים.

רכיבי התוכנית ויעדיה:

פיתוח והקניית הרגלי עבודה ומיומנויות תעסוקתיות, קורסים מקצועיים והכרות עם מגוון מקצועות, סיורים במפעלים והכרות עם מקומות עבודה, הכנה למסלולי שירות אזרחי לאומי וצבאי, התנסות ואימון במקומות עבודה, סיוע בהשמה ואיתור מקומות עבודה בשוק הפתוח, השלמת השכלה, לימודי הסמכה מקצועית. הלימודים מתקיימים בבתי ספר בישובים: קרית ביאליק, ירכא (לחברה הדרוזית), ערעה (לחברה הערבית), הוד השרון, אשקלון ופתח תקווה.

למי מיועדת התוכנית?

תלמידים עם צרכים מיוחדים המסיימים כיתה יב באחת ממסגרות החינוך המיוחד:

- תלמידים המשולבים בכיתות ובבתי ספר רגילים המגלים מוטיבציה ללמוד במסגרת התוכנית.
- תלמיד עם מסוגלות לתפקד באופן עצמאי.
- התנהגות תלמיד/ה שאיננה מסכנת את עצמו/ה ואת הסביבה.
- תלמיד/ה ללא זכאות לתעודת בגרות מלאה בסוף כיתה יב.
- תהליך הקבלה כולל מפגש הכרות, ראיון אישי וסדנת מיון.

מכינת כנפיים:

מכינת כנפיים פועלת בצפון הארץ (ע"י עמותת כיוונים) ובדרום הארץ-בשדרות (ע"י עמותת גוונים).

מי זכאי

מכינת "כנפיים" מיועדת לצעירים מרגע שסיימו תיכון, בד"כ בגילאי 18-21. חברה צעירים בעלי קוגניציה תקינה ובעלי פוטנציאל לחיות חיים עצמאיים בקהילה. המכינה נמשכת שנתיים עם אופציה להרחבה ל 3 שנים. בשנה הראשונה עיקר המיקוד הוא על דברים בסיסים: עזיבת בית ההורים, ניהול שגרה, ובמקביל משולבים במסגרת שירות לאומי/לימודים. בהמשך המיקוד הוא פרטני וכולל מעבר לדירות קטנות (בנות שני דיירים), תוך שימת ידגש גדול על צריכת שירותים בקהילה.

תהליך קבלה: יוצרים קשר טלפוני, מגיעים לביקור בית ובנוסף יש פגישה במכינת "כנפיים" עצמה, נפגשים עם העו"ס והמנהלת ועושים סיור בדירות.

מימוש הזכות

המשפחה צריכה לפנות לעו"ס במחלקת הרווחה לצורך ועדת השמה למכינת כנפיים (אם המשפחה אינה מטופלת במחלקה לשירותים חברתיים ברשות המקומית יש לבקש פתיחת תיק). בסביבות חודש מרץ מתקיים גיבוש של יומיים.

לאחר מתן החלטת ועדת ההשמה על הקבלה למכינה, ניתן להצטרף לפעילות בחודש ספטמבר שלאחר מתן ההחלטה.

הדייר ממשיך לקבל את הקצבאות ללא שינוי, מחלקת הרווחה מממנת את רוב התוכנית, המכינה גובה מכל צעיר 1200 שקלים בחודש עבור הוצאות מחיה (הסעות, אוכל וכו').

עובד זר יכול להתגורר עם הדייר.

מטרות העמותה הן לשלב אוכלוסייה זו בצורה שווה ככל האפשר אשר תעזור להם להיות אקטיביים ועצמאיים בחברה.

בית הגלגלים - פעילויות לבוגרים:

פרויקט "מסלול" הוא מיזם משותף לבוגרים-צעירים בני 18-30 של בית הגלגלים והשירות לשיקום בקהילה באגף השיקום במשרד הרווחה.

תוכנית דו-שנתית להכשרה ותמיכה בצעדים הראשונים בהשתלבות בחברה תוך ניהול עצמי. מסלול כולל פגישה קבוצתית שבועית בת 5 שעות, לצד צמיחה אישית - באמצעות הנחייה פרטנית שבועית בת שעתיים.

גלגל התנופה - מרכז יום ייחודי לבוגרים עם תוכניות חדשניות כמנוף לניהול עצמי של חיי היום יום, שימור יכולות וטיפול. תחת פיקוח אגף השיקום במשרד הרווחה, מרכז היום נותן מענה עבור למעלה מ-20 בוגרים בני 21+. המרכז מפעיל מענה שיקומי יצירתי בשלל תחומים: ביניהם פרא רפואי - פיזיותרפיה, ריפוי בעיסוק וקלינאות תקשורת, תמיכה רגשית וסוציאלית, פנאי והעשרה ועידוד פעיל לשילוב בחיי קהילה. מרכז היום פועל חמישה ימי עבודה מלאים בשבוע ובמשך כל השנה.

טלפון: אורה ביטן טלפון 052-6338666 או דרך אתר הארגון [/https://www.beitgalgalim.org.il](https://www.beitgalgalim.org.il)

רמפה - תעסוקה לצעירים עם מוגבלות

תוכנית לצעירים עם מוגבלות בני 18-45 המעוניינים לעבוד ולהתקדם. התוכנית מציעה ליווי ובניית תוכנית אישית לקראת השתלבות בעבודה, השמה ופיתוח קריירה, סדנאות ופעילויות פרטניות וקבוצתיות בתחום התעסוקה, פיתוח ושיפור מיומנויות כישורים תעסוקתיים לצורך השתלבות, התמדה וקידום תעסוקת התוכנית פועלת במרכזי תעסוקה יישוביים: אשדוד, מגדל העמק, כרמיאל, טבריה, עכו, חיפה, ירכא, בני ברק, סחנין, רמלה, לוד, רהט, ירושלים ובאר שבע. השירות הניתן במרכזים הוא אזורי וללא תשלום.